

Pamięć o ORP Kraków

#Marynarka wojenna 20 marca 2015

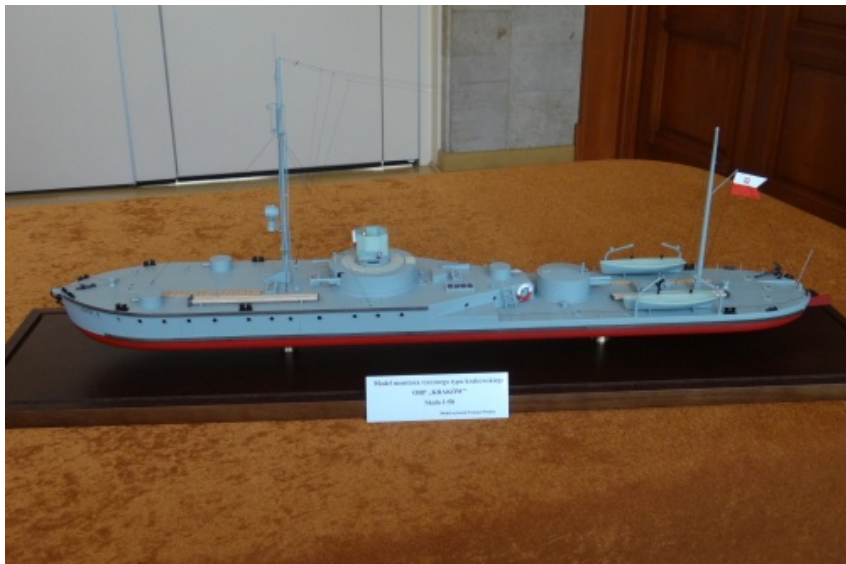
Wspólne polsko-ukraińskie działania zmierzają do zabezpieczenia i upamiętnienia pierwszego polskiego okrętu wojennego wybudowanego w II RP.

W ub. r. przedstawiciel Ambasady Polskiej w Kijowie przekazał Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni fragment monitora rzecznoego ORP Kraków / Zdjęcie: Muzeum MW

Monitor rzeczny ORP *Kraków* wraz z bliźniaczą jednostką ORP *Wilno* został zbudowany w latach 1924-1926 w Polskiej Fabryce Maszyn i Wagonów L. Zieleniewski Sp. Akcyjna w Krakowie. Uroczyste podniesienie bandery na obu jednostkach odbyło się 15 października 1926. Były to pierwsze okręty wojenne zbudowane w Polsce po odzyskaniu niepodległości w 1918. Wraz z czterema jednostkami wybudowanymi w stoczni w Gdańsku stanowiły najsilniej uzbrojone okręty tego typu pełniące służbę w polskiej Marynarce Wojennej.

Po rozpoczęciu II Wojny Światowej, a następnie wkroczeniu Armii Czerwonej na wschodnie tereny II RP, ORP *Kraków* ze względu na sytuację operacyjną został zatopiony przez załogę w dniu 21 września 1939 na Kanale Królewskim w pobliżu miejscowości Kuźliczyn.

W październiku 1939 jednostka została podniesiona z dna przez radzieckich nurków i poddana modernizacji. ORP *Kraków*, pod nazwą *Smoleńsk*, znalazł się w składzie radzieckich flotylli rzecznych. Po uderzeniu Niemiec na ZSRR, latem 1941 okręt brał aktywny udział w walkach na Prypeci, Berezynie, w obronie Kijowa na Dnieprze oraz na rzece Desna. 15 września 1941 został opuszczony przez załogę i wysadzony w powietrze w odnodze rzeki Desna w pobliżu miejscowości Ładynka na obszarze dzisiejszego obwodu czernihowskiego.

Staraniem Ambasady RP w Kijowie, Ataszatu Obrony przy Ambasadzie RP w Kijowie, Wydziału Konsularnego Ambasady, Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni oraz przy współpracy lokalnych organizacji – Stowarzyszenia Weteranów Rozpoznania Floty Wojenno-Morskiej i przedstawicieli Ogólnowojskowej Organizacji Kijowskie Towarzystwo Wojskowo-Historyczne prowadzone są działania mające na celu zabezpieczenie wraku oraz jego elementów znajdujących się wokół miejsca, w którym został zatopiony. Współpraca ma także na celu ukończenie projektu związanego z utworzeniem w miejscowości Ładynka małego muzeum *Historia jednego okrętu*. Powyższy projekt jest aktywnie wspierany przez muzeum w Czernihowie, Państwową Administrację Rejonową i wyjątkowo aktywnie zaangażowaną Radę Wiejską Ładynki oraz kierownictwo tamtejszej szkoły podstawowej.

Niektóre przedmioty wydobyte z wraku jednostki / Zdjęcia: Ambasada RP w Kijowie

Należy dodać, że członkowie miejscowych organizacji zgromadzili, w pomieszczeniu przekazanym przez Radę Wiejską Ładyнки na potrzeby tworzonej izby muzealnej, wiele przedmiotów podjętych z terenu wokół wraku. Zostały one rozrzucone na skutek eksplozji spowodowanej przez załogę, mającej na celu zapobiegnięcie dostania się jednostki w ręce niemieckie. Wśród zgromadzonych elementów znajdują się m.in. koja marynarska, skrzynki na amunicję, akumulatory, pokrywy włazów, a także drzwi do jednej z wież artyleryjskich z zachowaną oryginalną mosiężną tabliczką, na której umieszczono napis w jęz. polskim *Wieża armatnia I*.

Obecnie przy wsparciu merytorycznym Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni i dzięki działaniom Ambasady RP w Kijowie zostały wykonane tablice opisujące fakty związane ze służbą monitora ORP *Kraków* i Flotyllą Pińską. Wykonano także model w skali 1:50, przedstawiający jednostkę w stanie z 1926. Docelowo przedmioty te wzbogacą izbę muzealną w Ładyńce. Obecnie będą prezentowane w innych miejscach, by jak najszerszej promować projekt. Jednak, aby izba mogła przyjąć w swe progi pierwszych zwiedzających, potrzebne są dodatkowe fundusze na prace związane z wykończeniem pomieszczenia i ocieplenia niewielkiego budynku. Rozważana jest także dalsza eksploracja wraku kadłuba, szczególnie w jego części rufowej, która praktycznie od zakończenia wojny pozostaje przykryta przez piasek i muł naniesiony przez rzekę.

Na podstawie informacji Ambasady RP w Kijowie